

Љубомир Д. ФРЧКОСКИ

“
*I li rabot et e
kako lu/e
i li umret e!*

FRČKOVCI

МАКЕДОНИЈА ПО БОРИС

Дали Борис Трајковски остави траги во начинот на водење на стариот "бизнис" на политиката во Македонија и дали остави уште поголема трага во спомените на своите соработници и репер во политичкиот морал во земјата на која ѝ беше Претседател? И на двете прашања можеме да одговориме категорично - да!

Ако ја прескокнеме класичната, тажна заблуда на непросветените дека не можат да ги ценат и оценат добрите нешта што им се случуваат (или ги оценуваат кога ќе ги загубат, што е исто) за Борис Трајковски можеме да кажеме дека ѝ се "случи" на Македонија со Божја наклоност. Борис знаеше да учи и простува. Знаеше да сака...

...и да прегрне човек кој го предал и му го завртел грбот. Тој беше воспитуван во тој помалку заборавен **ХРИСТИЈАНСКИ ДУХ** на мошне темелен начин. Толку импресивно тоа изгледа кога ќе се соочите со таква персона, што не е исто да се опишува со зборови концептот или верувањето. Не е доволно јасно објаснувањето, **ВИСТИНСКАТА ПРИКАЗНА** е во живо доживувањето на тие гестови. Тие карактеристики му обезбедија **ХРАБРОСТ И ВОЛЈА**, му обезбедија внатрешен мир кога се носат тешки политички одлуки. Без тој заднински вредносен слој човека го кршат околностите и валканиците од политиката.

Има глобално четири области во кои Борис Трајковски, претседателот на Македонија, остави **ТРАЈНИ БЕЛЕЗИ**: Тој имаше за нас досега невидена и недоживеана **МЕЃУНАРОДНА ПОЗИ-**

ЦИЈА како личност и потоа како Претседател на Македонија. Можеше во секое време (буквално) да добие на разговор кого сака од позначајните светски лидери. Некои од нив му беа лични пријатели и водеше и лични разговори со часови со нив. Тој углед и моќ да се биде слушнат Борис чесно ги одработи за својата земја. Поминуваат во анегдоти шокираноста и збунетоста на нашите дипломати и политичари кога светските државници (кои ги гледале само на телевизија) застануваа по скали или посебно навраќаа во македонскиот камп на меѓународните конференции и организации, само да се видат и да помуабетат со Борис. Зошто е тоа политички важно, а не само куриозитет? Затоа што за мала земја која не може да се наметне со економска и воена сила меѓународната дипломатија и позиција значат буквално - сè. Таа само таму преку

врски, позиции и активност може да ги промовира и брани своите интереси. Таа само преку таквата позиција може да се заштити од удари на соседите или меѓународните центри на моќ.

Само преку таа позиција идеите и превентивата на таквата мала земја можат да се направат регионални иницијативи и **ДИПЛОМАТСКИ ПОЕНИ**. Таа се штити со нив како сипата со испуштање мастило во водата при напад од непријателите. На тој план најкрупните иницијативи Борис не ги измисли, тие нормално се продукт на консензусот во внатрешната политика (евро-атлантските интеграции), но ги "измисли" формите на забрзано одење по нив: **ЈАДРАНСКАТА ИНИЦИЈАТИВА** (Македонија, Албанија, Хрватска кон НАТО и слично) или новата активна поставеност на регионалната соработка како предуслов за нив. Борис на нов начин ја постави соработката со соседите. За разлика од неговиот претходник кој ја постави дистанцата и сомнежот во секого како принцип на "малата Македонија", Борис одеше со теза за активна и **ДИНАМИЧНА СОРАБОТКА**. Тој почна да ги собира, буквално кога сака и за што сака, тричетири пати, сите балкански лидери на состаноци по разни иницијативи. Во таа подготовка на таквите самити мошне му помагаа неговите и наши стратешки пријатели - Американците. Со тоа ги парираше, ги одмрзна и ги неутрализира сите активни опасности кои би можеле од таму да ѝ се закануваат на Македонија. Примерите на соработката и резултатите со Бугарија, Албанија, па и Србија - Црна Гора се референтни.

На Бориса му остана само проблемот со името и Грција да го "мачи", но тука проблемот беше и внатрешен.

Борис почна на начин што ја нервираше спората неспособна Влада и нив да им носи **ИНИЦИЈАТИВИ И "БИЗНИСИ"**. Иницијативи кои тие не можеа да ги следат и исполнуваат, а беа од недвосмислена корист за државата, иако не беа во директен мандат на Претседателот и тој не мораше околу тоа да се труди воопшто.

Втора област во која претседателот Борис Трајковски внесе здрава рам-

нотежа е борба за **УСТАВНАТА ПОЗИЦИЈА НА ИНСТИТУЦИЈАТА ПРЕТСЕДАТЕЛ** на државата. Мошне деликатно, со цврстина и колаборација **ГИ НАДМИНУВАШЕ СУДИРИТЕ СО АРОГАНТНАТА ВЛАДА**, а за милиметар да не отстапи од својата уставна позиција. Последните примери со предлозите за Републички судски совет, началник на Генералштабот и сл. се само највоочливите примери.

Борбата за Уставот внесе **ЗДРАВА ДОЗА НА ДЕМОКРАТИЈА** и баланс во промените кај нас и е придонес за маке-

донската демократија.

Трета област на клучно влијание **Е ИНТЕГРАТИВНАТА УЛОГА НА БОРИС** за етнички хетерогено општество како нашето. Тој, со личните морални регули, со политичкиот ангажман околу кризата од 2001 година и посебно Рамковниот договор (тој практично го изнесе Рамковниот договор, со своите советници, на свој грб. Партиите таму беа само секунданти) и со контактите на политички план со партиите на етничките заедници во Македонија - имаше суштински интегративна улога на меѓуетнички план во Македонија. Тој не дозволи да се загрози имплементацијата на Рамковниот договор, кога некои од неговите потписници сакаа да го искористат за политички уцени. Нормално, тешко на тоа општество кое се темели само на интегративната улога на еден човек, па бил тој и Претседател на Државата. Мора да има културолошки, политички и социјални темели на интегративноста, но личностите кои ја водат политиката се од суштествено значење во транзицијата на ваквите општества. За разлика од претходникот кој истиот однос го градеше со баланс на рестрикција и самоблокади меѓу партиите, Борис меѓуетничките односи ги градеше со иницијативи за **НАДМИНУВАЊЕ НА СПОРОВИТЕ** во кои секој треба да го направи "својот компромис". Со тоа тој се здоби со **ДОВЕРБА** како ретко кој политичар кај скоро сите етникуми во Македонија и ја продлабочи почитта кон себе од странските центри на моќ. И преку оваа област Борис израсна во **ЕВРОПСКИ ПОЛИТИЧАР ПАР ЕКСЕЛАНС**, оставајќи ги другите далеку зад себе.

Четвртата област е **ЛИЧНАТА, МОРАЛНА ВЕРТИКАЛА** која Борис ја емитираше внатре во дискурсот (валкан) на македонската политика и која ја емитираше кон своите пријатели.

ТОЈ НЕ ГИ ИНСТРУМЕНТАЛИЗИРАШЕ ПРИЈАТЕЛИТЕ за потребите на својата политика. Ова само по себе е доволно да го смести во феномените на македонската политика. Меѓу сцилите и харибдите на големите манипулатори во македонската политика, Борис одбра да биде намерно "наивна" фигура, срекна што не ги изневерува своите пријатели и тој факт му дава доволна **СИЛА ДА ИСТРАЕ**. По него, македонската политика не може и да сака да остане иста. Тој ја "расипува" со својот морал и силен пример дека е можно и поинакво искуство од "предавничкото". ■

